

Jodła na Wyżynie Elbląskiej

Północna linia naturalnego zasięgu jodły przebiega w Polsce od Wrocławia na północ od Łodzi (Lasy Rogowskie, uroczysko Jasień) w kierunku na Radom, Lublin i Tomaszów Lubelski.

W odległości około 250 km w linii powietrznej od północnej granicy zasięgu występują wyspowe skupienia jodły na Wyżynie Elbląskiej w nadleśnictwach Elbląg i Tolkmicko oraz w Lasach Doświadczalnych SGGW w Kadynach.

W leśnictwie doświadczalnym Kadyny jodła występuje w odległości ok. 2 km (w linii powietrznej) od Zalewu. Na morenie czołowej, na wzniesieniu 50—150 m npm. znajduje się tu ok. 200 sztuk jodeł w wieku 40—80 lat. Grupują się one głównie w oddziałach 29, 30, 33 i 38.

Na podstawie pomiaru drzewa powalonego przez wiatr ustalono następujące dane: całkowita długość 23,90 m, pierśnica wraz z korą 23 cm, wiek 59 lat. Dane te odpowiadają I klasie zamożności wg Schwappacha. Poza tym w sąsiedztwie leśniczówki Peklewo występuje 7 jodeł o wymiarach pierśnicy ponad 70 cm oraz o wysokości 25—30 m. Osobniki te owocują i wytwarzają normalne szyszki.

W oddziałach 11, 33 i 38 występują kępami naloty i podrosty jodły w wieku 1—15 lat.

Przeprowadzone obserwacje oraz zebrane informacje nie dają podstaw do stwierdzenia, czy występujące na terenie Kadyn jodły są pochodzenia naturalnego, czy też zostały sztucznie wprowadzone. Również w znanej mi literaturze fachowej nie znalazłem w tym kierunku żadnych wskazówek. Faktem jest jednak, że bez względu na pochodzenie, zarówno jodły w wieku 40—80 lat, jak też najstarsze osobniki w wieku 80—100 lat cechuje dobry wzrost, zdrowy wygląd i dobra jakość; nie zaobserwowano na nich objawów degeneracji lub schorzenia. Naloty i podrosty rozwijają się również dobrze. W tych warunkach wprowadzanie jodły w skład nadmorskich drzewostanów wydaje się rzeczą realną.

W oparciu o opisane obserwacje wykonano w leśnictwie Kadyny wiosną 1951 r. podsiew jodły pod okapem drzewostanów świerkowych przeredzonych w wyniku żeru kornika i działania wiatrów na powierzchni około 30 ha, w ilości ok. 250 na 1 ha. Mimo suchych okresów wiosennych w latach 1951—1953 siewy rozwinęły się i utrzymują się dobrze do chwili obecnej. Do siewu użyto nasion pochodzących w nieznacznej części z miejscowego zbioru, głównie zaś nasion z Gór Świętokrzyskich. Z tych samych nasion założono w 1951 roku rozsadnik. Nie zauważono różnic w rozwoju siewek z miejscowego oraz sprowadzonego nasienia.

W latach 1951—1953 wykonano podsadzenia pod okapem drzewostanów oraz sadzenia jodły w postaci domieszki w uprawach liściasto-iglastych na gruntach porolnych, na łącznej powierzchni manipulacyjnej ok. 50 ha. Sa-

dzenia te rozwijają się pomyślnie, mimo że jodłę wprowadzono na terenach odsłoniętych pozbawionych ochrony drzewostanów.

W chwili obecnej łączny obszar upraw, w których jodła występuje w postaci domieszki, wynosi na terenie leśnictwa Kadyny ok. 80 ha.

W 1953 r. wysadzono w sąsiednich nadleśnictwach Elbląg i Tolkmicko ok. 100 tysięcy 2-letnich sadzonek jodłowych.

W ten sposób w ciągu ostatnich 3 lat na terenie nadleśnictw Elbląg i Tolkmicko oraz leśnictwa doświadczalnego Kadyny powstała położona w odległości około 250 km od północnej granicy zasięgu wyspa jodły, licząca kilkaset tysięcy młodych osobników.

W chwili obecnej nie można przesądzać wyników wykonanych prac. Można jednak przypuszczać, że wprowadzenie jodły w tutejszych zespołach leśnych odbije się korzystnie na rozwoju drzewostanów. Pod okapem ginących drzewostanów świerkowych powstaną mieszane drzewostany bukowo-jodłowo-świerkowo-liściaste (świerk z samosiewu), które nie eliminując świerka zapewnią mu możliwość rozwoju w bardziej niż dotychczas odpornych zespołach.

W uprawach liściasto-iglastych (jesion—wiąz—buk—dąb—modrzew) jodła z bukiem stworzy niższe piętro, które przyczyni się do pielęgnacji gleby i wpłynie dodatnio na jakość drzewostanu, w przyszłości zaś zajmie miejsce wcześniej ustępującego górnego piętra. W ten sposób można zrealizować zasadę dwupiętrowego drzewostanu, umożliwiającego racjonalne i celowe wykorzystanie siedliska.

Wskazane byłoby stwierdzić, czy podobne skupienia jodły nie występują w innych nadleśnictwach nadmorskich oraz przeprowadzić próby wprowadzenia domieszki jodły na większych terenach. Żyzna gleba i klimat morski, charakteryzujący się dużymi opadami i dość wysokim wskaźnikiem wilgotności stwarzają sprzyjające warunki dla rozwoju jodły, która może stanowić cenny pod względem gospodarczym element składowy lasów w nadbrzeżnej strefie Pomorza. W związku z tym zagadnieniem nasuwa się potrzeba przeprowadzenia bardziej szczegółowych obserwacji oraz wymiany poglądów.

Mgr Julian Kupczyński

Sprostowanie

W nr 2 „Sylwana“ do artykułu Adama Krzanowskiego „O potrzebie wprowadzenia do naszych lasów nowych gatunków nietoperzy“ wkradły się następujące pomyłki: w zdaniu na str. 96 wiersz 4—6 zamiast: **mała ilość** gatunków ptaków powinno być: **mniejsza część** ptaków.

Ze zdania na str. 98, wiersz 1—2: „Na zimę prawdopodobnie nie odlatywały by one do Afryki“ należy usunąć wyraz „nie“.
